

Motion till riksdagen 2026/27:109

av Stina Larsson (C)

Stärkt tillämpning av skydd av åkermark

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som tittar på hur begreppet ”väsentliga samhällsintressen” definieras vid planläggning av mark och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fungera, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Åkermark är avgörande för att vi ska ha mat på bordet. För att äta svensk mat eller ha en viss mån av självförsörjning av livsmedel i vårt land behövs det åkermark att odla på. Det senaste året har frågan blivit ännu mer aktuell med anledning av invasionen av Ukraina, och vår livsmedelsförsörjning ingår i totalförsvaret. Tyvärr finns det andra intressen som gör att åkermark försvinner och ytor asfalteras, vilket med enstaka undantag är omöjligt att återställa.

Det byggs i rasande takt i vårt land – bostäder, logistikcentra, köpcentra, vägar och annan infrastruktur. Kommunernas översiktsplaner är ofta styrda av invånarnas intressen och av lagstiftning. Många områden är fredade, och därför bebyggs inte rekreationsområden, naturskyddsområden eller strand- och vattenskyddsområden. Istället är det åkermark som exploateras. Det är markägare som äger jordbruksfastigheter som ser en möjlighet till ekonomisk vinning och säljer sin mark. I bästa fall. Det har ju också förekommit expropriation av åkermark för nya bostäder. I lagstiftningen finns ett skydd av åkermark, men det brister fortfarande i tillämpningen. I 3 kap. 4 § MB (1998:808) beskrivs jordbrukets betydelse och vilken hänsyn som bör tas till åkermark vid bebyggelse: ”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”

Idag kan en kommun motivera nybyggnation av bostäder som ett väsentligt samhällsintresse, men frågan är om bostäderna ska placeras just där och vad ett samhällsintresse

egentligen är. Detta tolkas av många på olika sätt. Det finns åkermark idag som exploateras trots detta skydd och det behöver på något sätt begränsas. Det kan inte vara en enskild kommuns önskan om fler arbetstillfällen eller ökade skatteintäkter som gör att vi i framtiden inte har tillräckligt med mark för att få mat på bordet.

Stina Larsson (C)